

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula I. Impossibile est, idem simul esse &
non esse

urn:nbn:de:bsz:31-102400

inquò fieri nequeat, ut quisquam fallatur. Vocat etiam Φύσειδεχὴν τῶν ἀλλῶν ἀξιοματῶν πρῶτον. natura principium omnium aliorum axiomatum. Id hisce verbis seq. t. 9. proponit: Impossibile est, idem simul esse & non esse. Sit ergò.

TITULUS PRIMUS,

continens.

REGULAS VI.

pertinentes ad doctrinam

ENTIS ET NON ENTIS, τῆς ΕΣΣΕ ET
τῆς ΝΟΝ ΕΣΣΕ, UT ET ES-
SENTIÆ.

REGULA I.

Impossibile est, idem simul esse & non esse.

I.

Sub initio *Cap. IV. Lib. XI. Metaph.* hisce verbis exprimitur: *Non contingit, idem uno & eodem tempore esse & non esse. Idem autem est, quod verbis affirmandi & negandi Philosophus enunciat cit. Lib. IV. Met. t. 27 & 1. Post. t. 82. Impossibile est, idem simul affirmari & negari de eod. m. Et quod cit. t. 27. & præc. t. 15. ait: Contradictoria non possunt esse simul vera; & t. 29. Altera contradictionis pars est falsa.*

II. Non tantum autem de esse & non esse absolute, sed de esse etiam & non esse cum quovis appositò Regula intelligenda venit; imo non requiritur exerce verbum substantivum, sed in aliis

X 4

non

non minus locum haber. Quàm impossibile enim est, Petrum simul esse & non esse, tam impossibile est, eum simul esse hominem & non esse hominem, esse album & non esse album, ambulare & non ambulare. Et probatur inde, quòd eadem, ut diximus, cum presenti axiomate sunt: *Impossibile est, idem simul affirmari & negari de eodem; Contradictoria non possunt esse simul vera.* Atqui sequuntur contradictoria, si dixeris: *Petrus est homo, & non est homo, est albus, & non est albus, ambulat & non ambulat*, atq; si dixeris: *Petrus est & non est.* Equè in omnibus hisce idem affirmatur & negatur de eodem. Quò facit, quod ex textu 25. cit. L. IV. Met. axioma sic formari potest: *Impossibile est, idem simul ita se habere, & non ita se habere.*

III. Sedulo quoque observandæ sunt quatuor conditiones, quæ I. Elench. c. V. ad vera contradictoria requiruntur, nempe, ut idem dicatur esse & non esse, sive affirmetur & negetur de eodem *ἰσάμενος, eodem modo, & τὸ αὐτὸ secundum idem, πρὸς τὸ αὐτὸ ad idem, & αὐτῶν χρόνον eodem tempore.* Prima conditio, *ἰσάμενος*, requirit, ut termini in utraq; propositionū eundem sustineant significatum. Si enim alter aut uterq; etiam eorum in hâc aliter, aliter in illâ sumatur, vera oppositio excluditur, ut si dicas: *Diaboli credunt, Diaboli non credunt*, cum in priori propositione τὸ credere de historicâ, in posteriori de salvificâ fide accipiatur. Altera conditio *τὸ αὐτὸ*, exigat, ut prædicatum in

in utrâ
eandem
nō hab
preher
prior
mo, qu
secun
condi
ctus s
gnan
plum
anten
Æne
Anch
press
mè n
quan
secun
nobis
jeela
verb
lâ de
nū su
fuit
si illu
tem
IV
sider
olim
con

in utrâque propositione cum subjecto secundum eandem partem & naturam construatur, vel, ut non habeatur respectus ad diversa in subjecto comprehensa. Hinc contradictio non est *Christus fuit prior Abrahamo*, *Christus non fuit prior Abrahamo*, qui illud de Christo secundum divinam, hoc secundum humanam naturam intelligitur. Tertia conditio *ὁμοῦ τὸ αὐτὸ* vult, ut non habeatur respectus ad diversa extra subjectum. Sic non pugnant, si dixeris: *Sex sunt duplum*, *sex non sunt duplum*, quia duplum sunt respectu ternarii, non autem sunt respectu quinarium; Neque si dixeris: *Aeneas est pater*, sc. *Ascanii*; *non est pater*, nimirum Anchisæ. Quarta ipsi axiomati ab Aristotele expressè inserta est; esse autem & priores tres minimè negligendas, testatur cit. t. 9. *Lib. IV. Metaph.* quando ait: *Idem simul inesse & non inesse eidem & secundum idem impossibile est, & quæcumq; alia à nobis adungi possunt, ad logicas difficultates sint adjecta.* Quid autem quarta ista conditio sibi velit, verba ipsa ita apertè indicant, ut non indigeant ullâ declaratione. Facit ea, ut istæ: *Imperium Romanum fuit florentissimum*, *Imperium Romanum non fuit florentissimum*, sibi invicem non adversentur, si illud de tempore Trajani, hoc de posterioribus temporibus loquatur.

IV. Cæterum in quartæ hujus conditionis consideratione non inutile esse existimo referre, quid olim in ventilatione cujusdam disputationis contigerit. Impegerat Opponens collatis inter

se duabus thesibus Respondenti contradictione. Quid respondens? Quia non inveniebat, quò nondum solveret, ne ad silentium redactus, quæ tunc da sumserat, non defendisse videretur reponere alteram thesin prius conscriptam esse, alterâ posteriori; diversitatē autem temporis tollere contradictionem. Quò auditò, Opponens acquiescere.

V. Sed sciendum, duplicem hic attendendam venire temporis diversitatem: una est sermocinationis vel scriptionis, quò scilicet aliquid diverso tempore vel viva voce dictum, vel calamo scriptum sit; altera pertinet ad objectum, sive ad rem ipsam, de qua dicitur vel scribitur. Prior temporis diversitas non tollit contradictionem, neque qui hodiè id negat, quò heri affirmaverat, aut vice versa, à contradictione immunis est, propterea quòd alius atq; alius dies sit, quò idem affirmaverit & negaverit. Quin, si huiusmodi temporis variatio contradictionem impediret aut everteret, nemo sibi ipsi unquam contradiceret; quia nemo duas propositiones, & sic neque contradictorias simul aut linguâ eloqui, aut calamo in chartam cõjicere valet. Posterior igitur tantum temporis diversitas contradictioni inimica est, eamque excludit. Quemadmodum hæc: *Salomo vero cultui divino non fuit deditus, Salomo vero cultui divino non fuit deditus*, si illud intelligatur de anterioribus regni ejus annis, hoc de posterioribus accipiatur, sibi invicem non adversantur, sed utrumq; verum est.

VI.

VI. Veritas, vel alicui con- arguit, aut depon- tione au- quâ scri- illud g. est, or ab 12. t. 21. es, sed q. 60. H. non tan-

VII. Sordum est, quò veniat- num h. negare cere ve- stimet- men a- do ver- latis f- esse & ractit- ut qu- nuit a-

VI. *Causa autem est, quod repugnantia & in-
veritate & in falsitate vel de essentia contradic-
tionis, vel ab eâ inseparabilis saltem est, & quicunq;
alicui contradiccionem intentat, falsitatis eum
arguit. Veritas autem & falsitas non sumuntur
aut dependent à dicente vel scribente, seu à locu-
tione aut scriptione, sed ab objecto, sive à re, de
quâ sermonem aut scripturam facimus, secundû
illud §. 24. c. V. *Categor.* *Ed. quod res est vel non
est, oratio dicitur vera vel falsa, & X. *Metaph.* cap.
12. t. 21. Non quia ego dico re album esse, tu albus
es, sed quia tu albus es, ideo id dicens, verum di-
co.* Hæc si cognita habuisset Opponens noster,
non tam impunè ei illudum fuisset à Respondente.*

VII. *Quemadmodum autem aliàs nihil tam ab-
surdum, ineptum, & ab omni veritate abhorrens
est, quin aliquando assertorem & defensorem in-
veniat: ita extitisse olim perhibentur, qui certissi-
mum hoc & omnium evidentissimum axioma
negare & fieri posse, ut idem simul sit non sit, di-
cere veriti non fuerint, quamvis Aristoteles exi-
stimet, eos, licet verbis id prodiderint, secum ta-
men apud animum suum non ita statuisse, quan-
do verbis ex L. IV. *Metaph.* t. 9. supra §. III. al-
latis subjungit: *Fieri non potest, ut idem quisquam
esse & non esse existimet, quemadmodû nonnulli He-
raclitum dicere arbitrantur. Neq; enim necesse est,
ut que quis dicit, eadem & sentiat, quod etiam in-
nuit L. Post. t. 76.* Disputat autè prolixè contra eos
idem*

idem

idem Philosophus, & axiomatis nostri veritatem masculè asserit, in alleg. illo l. IV. Met. c. IV. & seqq.

IX. Quanquam autem principium hoc demonstrari nequit, propterea, quod eò nihil notius, nihil magis fide dignum; opposito autem e jus nihil absurdum, incommodum & impossibile magis sit; πῶς τὸ δὲ sive κατ' ἀνθρώπων, tamen demonstrationem admittit, quatenus, qui id negat, & fieri posse putat, ut quippiam simul sit & nō sit, ex eo, quod ipse asserit, argumento ducto redarguerè possum, quod Aristoteli est ἐλεγχτικὴ ἀποδείξις, & id distinguit ab ipso ἀποδείξις. Sermo ejus alleg. t. 9. hic est; τὸ δὲ ἐλεγχτικῶς ἀποδείξις, λέγω ἀπαφύσειν, καὶ τὸ ἀποδείξις. ὅτι ὁ ἀποδεικνύων μὲν αἰ δόξει ἐν αἰτεῖσθαι τὸ ἐνδεχθῆναι ἄλλα ἢ ἐστὶ τοῖσδε αἰτίαι ὄντι, ἐλεγχτικῶς αὖ εἴη, καὶ οὐκ ἀποδείξις, i. e. Demonstrare autem redarguendo, & demonstrare, hanc ratione differre dico, quod is, qui demonstrat, id, quod initio queritur, petere videri potest. Si autem alia ejus rei causa sit, i. e. Si in argumentatione nō spectentur leges ipsius demonstrationis, sed sola conditio ejus, qui principium hoc negat, & cum quo nobis negotium est, redargutio fuerit, non demonstratio. Supra quæ Aristotelis verba Ernestus Sonerus Professor olim Altorfensis ita commentatur in Ms. Differt autem redargutio à demonstratione, in eo, quod qui velle demonstrare hoc principium sive ostensivè, sive per impossibile, necessario petitur ut esset principium; ostensivè

sive quid
gitur ex
per impo
hòc ipso,
modum a
Qui veri
potest, &
surdo; a
surdum
ore, res a
pbrastru
hoc text
lavit vi

IX.

Metaph
isse nega
licni ex
riperet
stro lect
dubitav
fuit, ver
Sycoph
mentit
contra
duo con
imposs
rum Ch
X. I
esse vol
refert E

fidè quidem, quia nihil hõc principiõ notius; Veligitur ex ignotiori, vel ex æquè ignoto demonstraret: per impossibile, quia nullũ majus est incommodum hõc ipso, quare aut ad minus, aut ad æquè incommodum duceret: hoc autem est petere principium. Qui verò redarguit, is ad hominem tantum dicere potest, & satis est, si ille aliud aliquid habeat pro absurdõ; ad quodcum ducas, etsi reverà minus sit absurdum; idcirco redargui adversarius potest ex suo ore, res demonstrari non potest. Propterea Theophrastus Lib. de affirmatione, citante Alexandro hoc textu, demonstrationem hujus principii appellavit violentam & præter naturam.

IX. Petrus Hurtadus de Mendozâ disputat. *Metaph. III. sect. III. à nullo unquam homine id fuisse negatum scribit, sed Aristotelem suo more id alieni ex suo cerebro imposuisse, ut inde occasione arriperet illius confirmandi. Atqui repertus est nostro seculo, qui non ipse tantum id negare non dubitavit, sed & orbi Christiano persuadere ausus fuit, veritati fidei id esse inimicum. Scribit enim Sycophanta ille, qui nomen Christiani Israëlita mentitur, in libello quodam famoso, Assert. III. contra Gravverum: *axioma illud naturale, quod duo contradictoria non possint simul esse vera, cum impossibile sit, idem simul esse & non esse, neminẽ verum Christianum posse agnoscere, imò nec debere.**

X. Eam nimirum fidem in populo Christiano esse voluit, qualis Judæis passim in Thalmudo, ut refert Buxdorfius *in Synag. Jud. cap. I. inculcatur.*

tur; nimirum, si duo rabbini inter se contendant & pugnent, ac sermones contradicentes proferrant, non minus credendum esse, utrumque doctrinam suam à Mose accepisse, imò, quæ summa est blasphemia, utramq; sententiam verbum Dei viventis esse.

XI. Nos nò ferendæ impurissimæ scurræ illius impudentiæ, impioq; ac perniciosissimo dogmati paucissimis obviam ibimus: I. Si verus Christianus nec potest nec debet agnoscere axioma hoc *Contradictoria non possunt simul esse vera*, quifacitum est, quod ipse Apostolus istud agnovit ac usurpavit, quando *Rom. XI. 6.* inquit: *Sic igitur & in hoc tempore reliquæ secundum electionem gratiæ fuerunt. Quod si per gratiam, jam non ex operibus, quandoquidè gratia jam non est gratia. Sin ex operibus, jam non ex gratiâ, quandoquidem opus non est opus.* Apostolum hic pro absurdo & aduersario habere, aliquid esse gratiam & non esse gratiam, esse opus & non esse opus, quæ contradictoria sunt, & isto axiomate, quod contradictoria non sint simul vera, argumentum suum fundare, vel cæcus videt. An ergò verus Christianus non fuit Apostolus, qui axiomate illo naturali fuit usus? An in hoc ab officio electi Dei organi decesit?

XII. II. Si contradictoria possunt simul esse vera, ut quid (1) Theologi desudant in conciliandis iis Scripturæ textibus, qui adversari sibi invicem videntur? (2.) Nihil agunt, dum in disputatio-

nibus

nibus
rios ut
alteri, s
vel illu
gladio
disputa
eoq; ut
vera sit
scrimin
admitti

XII
etoria
tamen
Scriptu
dogma
hil ali
sibi in
que cr
lethal
fide, f
pturâ

XI
nec d
etoria
le est
esse h
agno
XV
tissim

nibus inter alia etiam hoc telo contra Adversarios utuntur, quod ostendunt, non solum unum alteri, sed eundem sibi ipsi contradicere, imò hoc vel illud eorum dogma seipsum contradictionis gladio jugulare. Imò (3.) è medio tollitur omnis disputatio, ut quæ inter contradictoria versatur, eoq; unice nititur, quod una contradictionis pars vera sit, altera falsa (4.) Admittendæ erunt sine discrimine hærefes & quævis fanatica dogmata, si admittitur, contradictoria posse esse simul vera.

XIII. Dicit: Quamvis statuamus, contradictoria posse esse simul vera, hujusmodi dogmata tamen non esse admittenda, propterea, quod cum Scripturis sacris pugnent. Sed quid est aliquod dogma pugnare cum Sacris literis? Profectò nihil aliud, quam Sacras Scripturas & illa dogmata sibi invicem contradicere. Si igitur & ea vera atque credenda sunt, quæ sibi invicem contradicunt, lethale vulnus non infligeris homini erroneo in fide, si demonstrâris, ejus opinionem cum Scripturâ pugnare.

XIV. Sed cur, quæso, Christianus nec potest nec debet agnoscere axioma hoc: *Dno contradictoria non possunt simul esse vera?* An, quia naturale est? Atqui & id axioma, quod dicit: *Parentes esse honorandos*, est naturale. Ergò à Christiano agnosci nec potest, nec debet?

XV. Ex axiomate præsentî nonnulli Viri eruditissimi, & in Philosophiâ Peripateticâ versatissimi,

com.

communicationem propriorum evertere conatur. Cùm enim secundum *I. Topic. cap. V.* de ratione proprii sit, ut soli insit, manifestam contradictionem involvi credunt, si proprium alteri communicetur. Hòc ipsò enim competet soli, & non competet soli.

XVI. Verùm ipse Philosophus *V. Topic. cap. V. §. 2.* docet, ita proprium esse aliquid alicui, & ipsi soli tribui posse, ut tamen & alteri conveniat, & nimirum uni tribuatur *ὡς πρῶτον*, immediatè & tanquàm subjecto primo, ali *κατ' ἀλλότῃ* πρῶτον mediatè, sive per aliud primum: quemadmodum si quis τὸ *κεχρωσθαι*, coloratum esse, proprium constituit superficièi, illi fraudi non est, quod id corpori quoque insit. Manet enim proprium superficièi, & ei soli competit tanquàm subjecto primo, cùm corpori non primò, sed ratione superficièi insit.

XVII. Communicenturne propria divinæ naturæ, v. g. omnipotentia, omniscientia, cum carne Christi, nec ne, nostrum non est disputare, sed id cathedræ Theologorum relinquimus. Ostendere autem, quomodo pars quæstionis affirmans liberari possit à dicâ contradictionis §. XV. ei scriptâ, nec à nostrò officio, nec ab hoc loco alienum est. Id autem nullo negotio præstatur. Positò enim, propria divinæ naturæ communicata, esse cum humanâ uaturâ, manent nihilominus propria divinæ naturæ, quia humanæ non com-

petunt

petunt
ra, cum
vinæ nat
quàm πρ

I. Qu
proponi
vera est.

taph. t. 27
ria non d

II. Ja
pium id
cum præ

supra cit

III. I
Qu unio

III. pro d
Aristote

quod cū
tatem de

mandun
argumen

IV. S
principi

centibus
bet duo

omni me
primit,

petunt nisi κατ' ἄλλο, nempe ratione divinæ naturæ, cum quâ in unitate personæ subsistit. Soli divinæ naturæ insunt immediatè, per se, & tanquàm πρῶτον.

REGULA II.

Quodlibet est vel non est.

I. Quod verbis affirmationis & negationis ita proponitur: *De quolibet affirmatio vel negatio vera est, I. Poster. 1. 83. III. Metaph. 1. 4. & IV. Metaph. 1. 27.* Ubi & ita profertur: *Inter contradictoria non datur medium.*

II. Javellus *IV. Metaph. Qu. IX.* hoc principium idem planè & eisdem sensus esse statuit, cum præcedenti, cui adstipulatur Mendoza *locò supra cit.*

III. Nos cum Fonseca *Lib. IV. Metaph. c. III. Qu. unicâ Sect. II.* Soario *disp. Metaph. III. Sect. III.* pro distinctis habemus. Quam omninò etiam Aristotelis sententiam fuisse, inde colligi potest, quod cum *IV. Metaph. cap. IV. & seqq.* illius veritatem defendisset, *Cap. VII.* demum hoc confirmandum sibi sumit, tanquàm peculiaris quædam argumenta contra protervos requirens.

IV. Soarii fundamentum est: Cum ista duo principia sint *de esse & non esse*, sive de contradicentibus, & verò in contradicentibus quibuslibet duo reperiantur, *repugnantia, & quod careant omni mediò*; prius principium repugnantiam exprimit. Significat enim esse & non esse, sicut &